
Katedra Historii Literatury Polskiej UMCS w Lublinie.

Biuletyn Polonistyczny 4/10, 55-60

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W przygotowaniu:

3. Opracowanie wyboru "Kronik tygodniowych" K. Junoszy-Szaniawskiego (dla Czytelnika)
4. Współpraca w antologii "Polska publicystyka postępową"

St. asystent J. R y t e l

Ukończona rozprawa doktorska pt. "Pamiętniki Paska na tle pamiętnikarstwa staropolskiego".

KATEDRA HISTORII LITERATURY POLSKIEJ UMCS W LUBLINIE

(por. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 6 s. 30)

I. Charakterystyka ogólna

Prace naukowe w naszym ośrodku rozwijają się w czterech kierunkach: historycznoliterackim, teoretycznym, regionalnym i młodzieżowym.

- a) Historią literatury zajmują się wszyscy pracownicy Katedry. Prof. J. Garbaczowska prowadzi badania nad Berentem, Zast. profesora R. Gerleoka pracuje nad recepcją Tołstoja. M. Grzędzielska zajmuje się drugą połową XIX wieku - twórczością F. Faleńskiego. Do tego samego okresu odnoszą się niektóre prace prof. J. Garbaczowskiej, J. Kowalczykówny i R. Rosiaka (Nałkowski) oraz M. Grzędzielskiej marginesowa praca o M. Faleńskiej. Problematyką romantyzmu zajmuje się M. Grzędzielska - badania recepcji Słowackiego i opracowanie S. Filleborna. Wykładająca na UMCS doc. M. Żmigrodzka zajmuje się bliżej właśnie tą epoką. Oświecenie i pseudoklasycyzm uwzględniają w swoich badaniach A. Aleksandrowicz i P. Żbikowski, okres zaś wcześniejszy - J. Lewański.
- b) Zagadnienia teoretyczne występują kilkakrotnie w pracach M. Grzędzielskiej: o wierszu Faleńskiego, stosunku układu wersyfikacyjnego do gatunku, o strofice Słowackiego i jej recepcji, o pograniczu wiersza i prozy. A. Aleksandrowicz zajmuje się problematyką satyry oświeceniowej i jej poetyką. P. Żbikowski uwzględnia poetykę ody i poematu opisowego.

- c) Zagadnienia regionalne występują w pracach A. Aleksandrowicz; należy tu i sprawa na pograniczu historii, tj. mecenat Czartoryskich i Puławy, i problem pisarstwa ludowego.
- d) Literatura dla dzieci i młodzieży jest tematem prac J. Kowalczyk.
- e) R. Rosiak ma w swoim dorobku prace z zakresu drukarstwa i prasy a także pewne prace redakcyjne i edytorskie.

Tę ogólną charakterystykę uzupełnia wykaz prac wszystkich pracowników naukowych Katedry. Układ informacji, po pierwsze, daje ogólny zarys kierunków prac, a po drugie, charakteryzuje każdego pracownika i jego zainteresowania.

II. Prace indywidualne pracowników Katedry

1. Prof. J. G a r b a c z o w s k a kontynuuje prace nad twórczością Wacława Berenta. W druku, w Księdze ku czci Stanisława Pigonia, znajduje się jej praca "U źródeł ideowych Oziminy Berenta". Ten sam temat, opracowany szerzej, przedstawiony został w odczycie w IBL i ukaże się (w streszczeniu) w Sprawozdaniach Wydziału I PAN. Prof. Garbaczowska opracowuje obecnie listy Berenta do Józefa Gajkowskiego (użyczone przez prof. J. Krzyżanowskiego z jego zbiorów) oraz inne listy tegoż pisarza ze zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie.
Dla wyd. "Dwieście lat literatury polskiej" przygotowuje dwie sylwetki: Józefa Blizińskiego oraz Wacława Berenta. W 1 nrze "Problemów" 1961 ukazał się jej artykuł (streszczenie odczytu wygłoszonego na sesji UMCS w Kazimierzu w maju 1960 r.) pt. "Postęp techniczny i człowiek w oczach literata-humanisty".
2. Zast. prof. R. G e r l e c k a pracuje nad tematem rozprawy habilitacyjnej "Tołstoj w Polsce" (do r. 1914). Materiały znajdujące się w Polsce zostały zebrane, wymagają jeszcze pewnego uzupełnienia w Moskwie i w Jasnej Polanie.
Do druku w "Annales UMCS" zgłosiła temat: "Lew Tołstoj jako powieściopisarz i publicysta w polskiej krytyce literackiej". Następny temat przeznaczony do druku w "Annales": "Lwa Tołstoja poglądy na sztukę w świetle polskiej krytyki literackiej".

W najbliższym czasie ukaże się w lubelskim czasopiśmie "Kamena" jej niewielki artykuł "Pisarze polscy o Lwie Tołstoju". Do wyd. "Dwieście lat literatury polskiej" złożyła już poprzednio opracowanie twórczości Józefa Jedlicza.

3. Zast. prof. M. G r z ę d z i e l s k a pracuje na pograniczu historii i teorii literatury. Ten charakter ma jej praca nad Faleńskim. Temat pracy habilitacyjnej "Studia o Felicjanie Faleńskim" obejmie rozprawę o "Meandrach", o wersyfikacji Faleńskiego, o nie drukowanych lirykach itd. Obecnie ukazały się w druku następujące jej prace z tego zakresu:

- Wersyfikacja "Meandrów" Faleńskiego. "Annales UMCS" Lublin 1960, Rocznik 1956 vol. XI Sectio F
- Przysłowia w meandrach Faleńskiego. Lublin 1960, Rocznik 1957 vol. XII. Sectio F
- Układ wersyfikacyjny a gatunek literacki. (Sprawa meandra). "Zagadnienia Rodzajów Literackich" t. III, z.1/4
- Lubelskie listy F. Faleńskiego. "Kamena" 1959, nr 7
- Spóźnione zamęście. "Kamena" 1959, nr 21
- Urodził się nie w porę. "Kamena" 1960, nr 23-24
- Felicjan Faleński: Wybór poezji. (Praca wydawnicza złożona ostatnio do PIW, poprzedzona wstępem "Felicjan - poeta nieszczęśliwy").

Dla wyd. "Dwieście lat literatury polskiej":

- Maria z Trębickich Faleńska
- Seweryn Filleborn

Prace z dziedziny teorii wiersza:

- Recepcja form wierszowych Słowackiego w XIX wieku. (Referat wygłoszony na Sesji Naukowej w Roku Słowackiego, drukowany będzie w "Annales UMCS").
- Les tendances à confondre le vers avec la prose. (Referat na Sesji Poetyki w Warszawie w sierpniu 1960 - złożony do druku w księdze Sesji).

4. J. L e w a ń s k i, starszy wykładowca, opracowuje w ramach prac naszej Katedry zagadnienie "Problematyka aktywności regionów literackich i ich wkładu do literatury ogólnokrajowej w wieku XVII i XVIII". Jest to etap przygotowawczy do analizy zagadnień związanych z opisem form literackich piśmiennictwa rodzimego i jego wkładu w formowanie literatury wykształconej.

5. R. R o s i a k, adiunkt Katedry, pracuje nad szeregiem rozmaitych zagadnień.

W ubiegłym roku uzyskał doktorat na podstawie pracy "Wacław Nałkowski wobec pisarzy współczesnych". Praca złożona do druku w IBL.

Redaguje wydanie listów Nałkowskiego: "Korespondencja W. Nałkowskiego", 2 tomy.

Inne prace przygotowywane:

- Listy Jana Hempla do Wandy Papiewskiej. Druk w Luđ. Sp. Wyd.
- Dzieje prasy lubelskiej (w druku)
- Kalendarz Lubelski na r. 1962 (współdział w przygotowaniu)
- Historia drukarstwa lubelskiego (na ukończeniu; zamów. Stow. Dziennikarzy Polskich)
- Zarys dziejów prasy lubelskiej. Monografia.

R. Rosiak napisał nadto szereg nie podanych tu artykułów z literatury regionalnej, drukowanych np. w "Kamieniu".

6. A. A l e k s a n d r o w i c z, st. asystent Katedry, pisze obecnie pracę doktorską "Adam Naruszewicz - satyryk". W związku z tym tematem wydane zostały prace pomniejszych:

- Z techniki artystycznej satyr A. Naruszewicza. "Annales" 1960
- G. Piotrowski - poprzednik Naruszewicza. Praca złożona w "Annales", drukiem wyjdzie pod koniec roku 1961.

Ukończenie pracy doktorskiej planowane jest w roku bieżącym. Gotowe są rozdziały: Teoria satyry oświeceniowej, Satyry Naruszewicza a Boileau, Wśród poprzedników Naruszewicza, Problematyka twórczości satyrycznej.

Drugi kierunek pracy A. Aleksandrowicz - to badania nad przeszłością Puław; w tym zakresie ogłosiła ona pracę:

- Z mecenatu A. K. Czartoryskiego - J. U. Niemcewicz w Puławach. "Rocznik Lubelski" nr 3
- Przyczynki do działalności literackiej K. L. Szyrmy (w druku)
- Działalność społeczno-kulturalna Izabeli z Flemingów Czartoryskiej. "Kamena" 1958, nr 5
- W 100-lecie założenia Domku Gotyckiego. "Kamena" 1959
- O poecie, który moŜnym się nie kłaniał. "Kamena" 1958
- J. U. Niemcewicz w Puławach. "Kamena" 1958, nr 18.

Trzeci kierunek jej prac obejmuje tematykę regionalno-ludową:

- Elementy ludowe w twórczości Bojarczuka. "Literatura Ludowa", zeszyt poświęcony regionowi lubelskiemu
- Poezja ludowa ziemi chełmskiej. "Materiały konferencji naukowej poświęconej Ziemi Chełmskiej". Lublin.

Nadto wydała:

- Lenin wobec literatury, Głos w dyskusji, wydrukowany w książce zbiorowej "Lenin - oświecenie myśli i czynu" (Materiały konferencji zorganizowanej przez Wojewódzki Uniwersytet Marksizmu-Leninizmu). Lublin 1960

7. J. K o w a l o z y k, st. asystent Katedry, zamierzała pisać pracę doktorską na temat "Literatura dla dzieci i młodzieży w okresie dwudziestolecia (na przykładzie utworów Kadena-Bandrowskiego, Korczaka i Górskiej)"; z tego wyłonił się temat obecny: "Książki Haliny Górskiej dla młodzieży".

Z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży wydrukowała prace:

- O książkach Haliny Górskiej w 30-lecie jej pisarskiego debiutu. "Polonistyka" 1960 z 5
- Konopnicka dzieciom. "Kamena" 1960 nr 19

J. Kowalczyk opracowała ponadto dla wyd. "Dwieście lat literatury polskiej" hasło: Zygmunt Sarnecki, i w związku z tym opublikowała:

- (O Z. Sarneckim) Człowiek czynny. (Z cyklu "Sylwetki lubelskie")

Wydrukowane w "Kamienie"

- Zapomniany Lublinianin. (O Józefie Muczkowskim). "Kamena" 1960, nr 9
- Jan Lemański jako liryk w cyklu sonetów "W kraju słońca". Praca będzie złożona do druku w "Annales UMCS".

8. P. Ż b i k o w s k i, st. asystent Katedry, pisze rozprawę doktorską: "Poezja Kajetana Koźmiana do roku 1830". Celem pracy jest ukazanie, w związku z kontekstem współczesnej Koźmianowi poezji polskiej i obcej, poetyki ody oraz poematu opisowego. W pracy wyzyskane będą materiały archiwalne dotychczas nie wydane, tj. korespondencja poety i szereg wierszy.

U w a g a:

Ponieważ niektórzy samodzielni pracownicy naszej Katedry są zatrudnieni w innych ośrodkach naukowych, prace ich nie są wymienione w niniejszym zestawieniu. Dotyczy to prac doc. M. Ż m i - g r o d z k i e j i jej prac objętych planami IBL oraz J. L e - w a ń s k i e g o, który w ramach naszej Katedry uwzględnia tylko jeden problem. Całokształt prac prof. J. K u l o z y c k i e j - S a l o n i również ogłaszany jest w planach naukowych Katedry Lit. Pol. UW.

KATEDRA LITERATURY POLSKIEJ UNIWERSYTETU ŁÓDZKIEGO
(por. Biuletyn Polonistyczny, zesz. 7, s.43-48)

Informacja ogólna

W r. akad. 1960/61 Katedra Literatury Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego przeniosła się do nowej siedziby w nowowynbudowanym, nowoczesnym gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. Matejki 34/38.

Katedra Literatury Polskiej posiada obecnie kilka sal wykładowych, gabinety kierowników Zakładów, czytelnię na 30 osób oraz magazyn księgozbioru.

Biblioteka Katedry, licząca ponad 15 tys. woluminów, posiada rozbudowany katalog alfabetyczny druków zwartych i ciągłych o dużej liczbie kart pomocniczych. W roku bieżącym zostało także zapoczątkowane bibliotekarskie opracowanie starych druków.

Ozdobą księgozbioru jest jedyna w swoim rodzaju biblioteka teatru wędrownego Feliksa Felińskiego, obejmująca kilkaset egzemplarzy reżyserskich i rękopisów. Wśród nich znajdują się utwory nie wydane, jak np. nieznaną dramaturgi G. Zapolskiej "Tomasz Żak". Katalog rozumowany z indeksami tej biblioteki został już opracowany, zamierzona jest jego publikacja.

Księgozbiór Katedry posiada sporą liczbę starodruków, między innymi Paprockiego "Gniazdo onoty", Kraińskiego "Postyllę", Kromera "Kroniki", pierwodruki Potockiego.

W skład księgozbioru Katedry weszła także część bibliotek Aurelego Drogoszewskiego i znanej w Łodzi rodziny bibliofilów Patersonów.

Dzięki depozytowi Wydziału Kultury Prezydium M.R.N. wnętrza gabinetów i czytelni Katedry zostały ozdobione wartościowymi obrazami znanych artystów, takich jak Wegner, Kunka, Tyrowicz.